

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ROBERT LARSEN

VODBINDERI

SKAGEN

AKTIESELSKABET

SKAGENS BANK

Jørgen V. Johansen

Aut. Bur-Wain og Massey-
Ferguson forhandler
FREDERIKSHAVN

O. S. IDSKOU

FREDERIKSHAVN

CHR. RASMUSSEN

„Bramman“
Nørregade — Gudhjem

FABRIKEN „BØJCO“

Vibeholmsvej 17—19
GLOSTRUP

**FRYDENLUND
TRÆLASHANDEL
RØNNE**

A/S VISBORG TEGLVÆRK

HADSUND

KNUD MØLLER

Aut. elektro installatør
HOLSTEBRO

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HS. KGL. HØJHED PRINS AXEL

Fondens kontor: St. Kannikestræde 10, Kbh. K.

(kontortid: 10—15, undtagen lørdag).

Telf.: Om dagen Minerva 1336, om aftenen Ordrup 5075 — Postkonto 780.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bopliedende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: General Fl. B. Larsen, Kastellet, København Ø.

Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Ordrup 5075.

Sekretær: Overlærer Johs. Fosmark, Slagelsegade 9, 2., København Ø.

Den øvrige bestyrelse:

Pastor Aage E. Damtoft, Vesterbro 76, Aalborg.

Bankfuldmægtig Olav Holst, Bengtasevej 6, Hellerup.

Seminarierektor, cand. mag. Paul Holt, Århus.

Landsretssagfører Otto Jespersen, Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstoffslunds allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa, Banegårdspladsen, Århus.

Bibliotekar O. Leth, Johnstrupvej 8, Sorø.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft, de Mezasvej 18, Århus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby, Fyn.

Læge Børge Næsted, Læssøegade 141, Odense.

Boghandler Otto W. Olesen, Rådhusstræde 2, Randers.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade 20, Herning.

Landsretssagfører H. Rambusch, Kongensgade 49, Esbjerg.

Pastor Poul Riis, Rosenvængets Sideallé 5, København Ø.

Dommer K. Thestrup, M. F., Herning.

BLADET PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 15 kr. pr. år. (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement).

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonseafdeling: St. Kannikestræde 10, København K. (kontortid 10-15).
Minerva 1336.
Kontoret har lukket om lørdagen.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Overlærer Johs. Fosmark. (Medlem af Dansk Fagpresseforening), Slagelsegade 9, 2. København Ø. Telefon: Øbro 8537 (træffes bedst 17,30-18,30).

FORRETNINGSFØRER FOR BLADET

Arkitekt Henning Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund.
Telefon: Ordrup 5075.

TRYKKERI

A/S Folketidendes Bogtrykkeri,
Ringsted.

Afleveret til postvæsenet d. 16. dec.

INDHOLD:

	Side
Lillejuleaften i tysk jernbanevogn	219
Grini-klubbens jubilæum	223
Dansk flygtningejul i Sverige	225
Dødsdømt præst	229
Skadelidtes kår	233
Internationalt fangemusæum	235
Dachau-klubben	237
Gestapofangerne	237
Dagbogsblade	237
Register	241

Universitetsprofessoren holdt lillejuleaften i tysk jernbanevogn

Oslo universitets rektor, professor Didrik Arup Seip, fik først prygl i KZ-lejren Sachsenhausen og blev derefter sendt med toget på første klasse til München.

En merkelig jul i Tyskland under krigen.

Tysk fange var jeg fra 11. sept. 1941. Jeg blev ført til Grini og siden til Sachsenhausen. Dit kom jeg 10. april 1942. Jeg var der ikke lenger enn til 31. okt. 1942; da ble jeg ført til fengsler i Berlin, først til fengslet på Alexanderplatz, og 5. november ble jeg flyttet til SS-fengslet i Prinz Albrechtstrasse 8. Der var jeg til lille juleaften 23. desember 1942 om kvelden. Så ble jeg ført til München og oppholdt meg siden på fri fot under kontroll i München, Berlin, Gross Kreutz i Mark Brandenburg til 9. april 1945, da min kone, som var sendt ned til Tyskland, og jeg ble ført til Stockholm med samme fly som grev Bernadotte reiste med.

Redaksjonen av „Pigtråd“ har bedt meg skrive om en jul i tysk fangeleir. Jeg opplevde jul 1941 på Grini og har skrevet utførlig om den opplevelsen i min bok „Hjemme og i fiendeland“. Noen jul i tysk fangeleir i Tyskland hadde jeg ikke og kan ikke skrive om den. Men den jul jeg ble sendt fra fengslet i Berlin til München, var en særlig opplevelse.

Hadde fått pryl.

I november og desember 1941 ble jeg ustanselig avhørt av Gestapo i Reichssicherheitshauptamt i Berlin. Jeg skjønnte at noen måtte ha vært virksomme for å få meg ut av fangeleiren. 22. desember fikk jeg vite at jeg skulle bli løslatt av fengslet til jul. Lillejuleaften var jeg siste gang i Reichssicherheitshauptamt; da var der til stede en Obergruppenführer Müller, som på Himmlers vegne ba

meg om unnskyldning for den behandling (særlig at jeg hadde fått pryl) jeg hadde vært utsatt for. Jeg fikk vite at jeg skulle reise til München. Så fikk jeg lov til å ringe til en norsk dame, som var gift i Berlin, fru Kirsten Heckel, søster til min kollega og medfange på Grini, professor Otto Lous Mohr. Det ble endog ordnet så at jeg fikk en samtale med henne lille juleaften om aftenen, like før jeg reiste til München sammen med den tyske kriminalist Dressler, som i november og desember hadde hentet meg i fengslet og ført meg til avhøring i Reichssicherheitshauptamt.

Kirsten Heckel hadde jeg kjent helt fra min barndom. Vi hadde mye å tale om. Jeg fortalte om Grini og om hendes broder. Vi måtte tale på tysk; Dressler var til stede og skulle kontrollere. Derfor kunne jeg ikke

Jeg ga gestapomanden drikkepenger. Jeg ville da vise at jeg var en fri mand!

DAN-TRANSPORT^{A/S}

Vestergade 33 - København K.

DANSK LÆDER- OG SKOTØJSINDUSTRI A/S

HEIMDALSGADE 14—16 — KØBENHAVN N.

A/S DANSK FOLKEFORSIKRINGSANSTALT

OTTO MØNSTEDS PLADS 11 — KØBENHAVN V.

LINNET & LAURSEN

APOLLOVEJ 31 — VANLØSE

Jeg satte meg ned i hotellrestauranten og så på juletreet.

fortelle noe om motstandskampen i Norge.

Drikkepenger til gestapomannen.

Det var en merkelig reise — på første klasse på jernbanen. Julaften om morgenen kom vi til München. Ingen var møtt opp for å hente meg. Jeg måtte inn på politikontoret på jernbanestasjonen for å vente. Derfra ringte Dressler til SS i München, og det kom en bil for å hente meg. Jeg tok avskjed med Dressler, som hele tiden hadde hjulpet meg på beste måte. Bilen som hentet meg, ble kjørt av en gestapomann. Han kjørte meg til det flotte hotell „Vier Jahreszeiten“ i Maximilianstrasse. Der var jeg ventet. Jeg ga gestapomannen drikkepenger. Jeg ville da vise at jeg var en fri mann!

En stund etter at jeg var kommet til hotellet, kom rektor for Universitetet i München, professor W. Wüst og hilste på meg. Han sa at han hadde fått ordre av Himmler om å ta seg av meg, og på hans fjernskriver var det meddelt at jeg kom den dagen.

„Vier Jahreszeiten“ var regnet for et av de beste hotellene i München. Det var „partiets“ hotell; her kom alle „pampene“ fra partiet. Verten hette Walterspiel og hadde for mange år siden vært ansatt ved Grand hotell i Oslo; han talte derfor bra norsk. Jeg ble mottatt på beste måte; jeg fikk anvist et godt værelse med eget bad og W. C. Jeg hadde

ikke idé om hvordan det skulle ordnes økonomisk, men jeg gikk ut fra at det nok skulle ordne seg.

Da rektor Wüst besøkte meg, lovtte han at han skulle sørge for at jeg kunne få arbeide med min vitenskap ved bibliotekene, og han skaffet meg litt lesestoff. Han fortalte at like ved hotellet hadde Henrik Ibsen bodd i sin München-tid. Jeg fant også snart huset, hvor det sto en minnetavle på veggen. Wüst fortalte meg at han var kurator for „Das Ahnen-Erbe“, et institutt som Himmler hadde opprettet til studium av de germanske folks fortid. Det var som kurator for „Das Ahnen-Erbe“ han hadde fått i oppdrag å ta seg av meg.

Etter oppholdet i Sachsenhausen var jeg så sulten, at jeg spiste middag tre ganger på én dag.

Jeg fikk ingen rasjoneringskort. Etter oppholdet i Sachsenhausen og i fengslene i Berlin var jeg så sulten at jeg trengte mer mat enn én vanlig middag. Jeg hadde noen rasjoneringskort igjen som jeg fikk i Reichsicherheitshauptamt i Berlin til reisen. Jeg gikk da på to restauranter og spiste middag julaftens dag og leverte merker. Dessuten spiste jeg en porsjon „merkefri“ middag på en tredje restaurang.

Den eneste juleaften i mitt liv jeg har vært alene.

Da jeg hadde spist alle disse middagene, skulle jeg feire julaften. Jeg satte meg ned i hotellrestauranten

og så på juletreet. Det er den eneste julaften i mitt liv jeg har vært alene. Jeg visste heller ikke at min danskfødte kone alt samme aften satt i en jernbanekupé på vei fra Oslo via Sverige—Danmark til München. Hun hadde fått beskjed fra tyske myndigheter i Oslo at jeg var fri, og at hun kunne reise snarest mulig til München til meg. Hun slo til og var alt på vei. Hun fikk også en ensom julaften. Men det visste ikke jeg i min ensomhet i München.

Første juledag kom rektor Wüst og sa at han på sin fjernskriver hadde fått melding om at min kone kom til München neste dag. Om kvelden fikk jeg ny beskjed at forbindelsen i København hadde klikket, og at hun ikke kom før tredje juledag. Samtidig fikk jeg beskjed om at vi ikke skulle få rasjoneringskort, men skulle få det vi ønsket av mat på hotellet uten kort.

Vi snakket ustanselig i 24 timer.

Tredje juledag kom min kone om kvelden. Vi snakket ustanselig i 24 timer. En frigitt fange måtte snakke om det han hadde opplevd. Det la jeg først merke til med meg selv. Siden opplevde jeg gang på gang at løslatte fanger i mange uker bare kunne snakke om oppholdet i leir og fengsel. Slik var fangementaliteten.

Vi hadde noen herlige dager mellom jul og nyttår. Jeg var blitt skadd i mine ben i leiren og kunne ikke gå så fort som min kone, så jeg hang stadig etter når vi så oss om i byen.

Rektor Seip (tv.) og fru Seip (th.) i samtale med fru redaktør Fosmark under sammenkomsten i Oslo i januar 1960.

JØRGEN SCHJERBECK JUN. A/S
FREDERIKSHOLMS KANAL 6 — KØBENHAVN K.

EUROPÆISKE
VARE- & REJSEGODSFORSIKRINGS A/S
FREDERIKSBERG ALLE 6 — KØBENHAVN V.

DET FORENEDE
DANSKE LIVSFORSIKRINGS-AKTIESELSKAB
HAFNIA

DEN DANSKE TRAADVAREFABRIK
GLOSTRUP

Min fars store dag

af Marcel Pagnol

„Den store franske humor“, skrev Svend Erichsen om denne erindringsroman af Frankrigs store komedieforfatter. Kr. 16,75.

SCHULTZ.

Det ble en storartet jul — tross ensomheten julaften.

For meg var det ikke klart hvorfor jeg var blitt fri. I min bok „Hjemme og i fiendeland“ har jeg meddelt det jeg etter hvert fikk vite om aksjoner for å få meg fri — fra danske, svenske og noen tyske universiteter. Jeg har fortalt om hvordan prins Eugen gjennom den svenske minister Richert i Berlin fikk den finske minister Kivimäki til å intervensere. Kivimäki hadde også fått oppfordring til det fra finske professorer. Jeg har også nevnt hvordan Himmlers livlege, medisinalråd Felix Kersten, etter oppfordring av Kivimäki talte min sak hos Himmler. Dansk „Røde kors“ hadde fått tysk „Røde kors“ til å undersøke om jeg kunne komme ut fra Sachsenhausen. Også Sven Hedin og et par nordmenn som hadde sluttet seg til Quislingstyret, hadde arbeidet for at jeg skulle få bedre vilkår. Så mange hadde vært virksomme for å få meg ut av Sachsenhausen. Endelig må jeg her nevne noe nytt jeg siden har fått vite.

Hvorfor löslatt fra leir og fengsel?

Min kone og jeg ble flyttet til Berlin mai 1943. Der fikk jeg til nærmeste kontrollør Reichsgeschäftsführer i Ahnen-Erbe W. Sievers. Han var meget hjelpsom mot meg. Etter krigen har jeg fått vite at han tilhørte motstandsbevegelsen i Tyskland, og av den var satt inn hos Himmler for best mulig å støtte motstandsbevegelsen der. Sommeren 1942 var han i Finnland og Norge. Han fikk høre om meg og bestemte seg til å finne en ordning. Det hendte at han forhandlet med meg hos et medlem av motstandsbevegelsen dr. Fr. Hielscher i Potsdam. Men jeg hadde naturligvis ikke greie på at jeg var sammen med motstandsfolk. Først i 1947 sendte Hielscher meg bevis på at han hadde tilhørt den tyske motstandsbevegelse fra 1933, og at hans gruppe hadde ordnet med å få Sievers inn hos Himmler. Da kom flere av hans uttalelser til meg i et klarere lys. Også motstandsmannen Theodor Steltzer, som etter krigen en tid var Oberpræsident i Schleswig-Holstein, har til meg stadfestet at

Hielscher var motstandsmann. Jeg har også siden fått opplysning om at W. Sievers gjorde sin innflytelse gjeldende hos Himmler da det gjaldt å få meg löslatt fra leir og fengsel.

Desverre fikk Sievers en ulykkelig skjebne. Som Reichsgeschäftsführer i Ahnen-Erbe kom han for retten i Nürnberg og ble dømt til døden for de forbrytelser Ahnen-Erbe var skyldig i f. eks. viviseksjon av fanger. Det hjalp ham ikke at motstandsbevegelsens folk hevdet at dersom

han skulle gjøre sin gjerning for motstandsbevegelsen, kunne han ikke stoppe de forbryteriske metoder Ahnen-Erbe gjorde bruk av. Jeg søkte om benådning for ham, men uten resultat.

Det var en merkelig jul jeg fikk feire i Tyskland etter 15 måneders hardt fangenskap. Den var et fint resultat av alle de forsøk som ble gjort for å få meg ut av den livsfarlige fangeleir.

DIDRIK ARUP SEIP.

15 års stiftelsesfest i Grini-Klubben

Vi må knytte båndene over landegrensene og sikre de opvoksende slægter en bedre og tryggere verden, sagde stortingsmand Sverre Løberg

Grini-Klubbens 15 års stiftelsesfest fandt sted under festlige former i Oslo Handelsstands selskapslokaler på Karl Johann lørdag den 3. desember.

De tre værtinder, Sylvia Salvesen, Margot Gullerud og Tone Reiersen tog mod de 125, der sluttet op om festen.

Aftenens toastmaster, Johan Egeberg, indledte og rettede en særlig velkomst til de danske gjæster. Det var foreningen en særlig glæde, at de var kommet til stede og ikke havde ladet sig afskrække af rejsebesværet.

Foreningens formand, Fr. Leqvamb, karakteriserte dagen som en højtidsdag, og 15-året ledte tankerne hen på konfirmationsdagen. Vi har de bedste minder fra dagene i samvær mellem norske og danske kammerater, sagde han.

Og han fortsatte: Vi ønsker at bevare kontakten fra de tunge år. Vi ønsker at udbyde solidariteten, der er grundlaget for vort virke, selv om vi erkender, at situationen er en anden end da Grini-Klubben blev startet. Vi har fortsat opgaver at løse, og vi finder, at rejsningen af Norges Frihedsmuseum og arbejdet for Solhøgda er de vigtigste.

Professor Ove Hoff, København, fik derefter ordet. Han sagde bl. a.: Der er ingen, der holder sammen som søskende, men der er heller ingen, der kan skændes som søskende. Kårene under kampen mod den fælles fjende gjorde danske og norske til søskendefolk. Fra Norge fik vi danske den bedste af alle gaver, nemlig inspirationen.

Medlem af Stortinget, Sverre Løberg: Kampen knyttede Norge og Danmark mere sammen. Den lette danske form for humor har vi nordmænd ikke rigtig til egnet os. For os er danskerne 1/16-dels italienerne. I tugthuse og lejre fremmedes kærligheden til land og frihed.

Man har talt om at ophæve foreningen nu, da erstatningssagen er gennemført. Dette må ikke ske. Det er tindrede klart, at foreningen også i dagene fremover har en mission, for vi må være med til at knytte båndene over landegrens-

ne og sikre os, at begivenhederne fra 1940-45 aldrig gentages. Vi må holde traditionerne vedlige, så slægterne, der vokser op, kan leve i en bedre og tryggere verden.

Direktør Fritz Lütcherat fortalte om det første møde i Grini-Klubben — på selve Grini. Officer Olaf Sand, Lauritz Sands søn: Grini-Klubben betød så meget for far. Arbejdet for den forlængede hans liv. Det, han satte så højt, var kammeratskabet og enigheden uden hensyn til politisk indstilling.

Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen: Tak, fordi vi altid er velkomne her.

Redaktør Johs. Fosmark overrakte en dirigentklokke som fødselsdagsgave. Han ønskede, at denne klokke altid måtte blive brugt, så man lyttede, når den ringede. Dens malmtoner kan kalde såvel til alvor som til gammen. Den kan vække de sløve og den kan kalde de urolige til orden, sluttet han.

Statistikchef Sigurd Mortensen, Oslo, foretog udnævnelsen af følgende æresmedlemmer: Professorinde, fru Sylvia Salvesen, Oslo, kontorchef Th. Dige, Frihedsfonden, statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, Kammeraternes Hjelpefond, professor Ove Hoff, Gestapofangerne, direktør Eric Nygård, Frihedskampens Veteraner samt redaktør Johs. Fosmark, danske k-z-fangers blad »Pigtråd«.

Foreningens æresnål overrakte til: Frans Eeg, Johan Egeberg, Margot Gullerud, Ulf Knutzen, Lekband, Leif Nordstrand og Tone Reiersen.

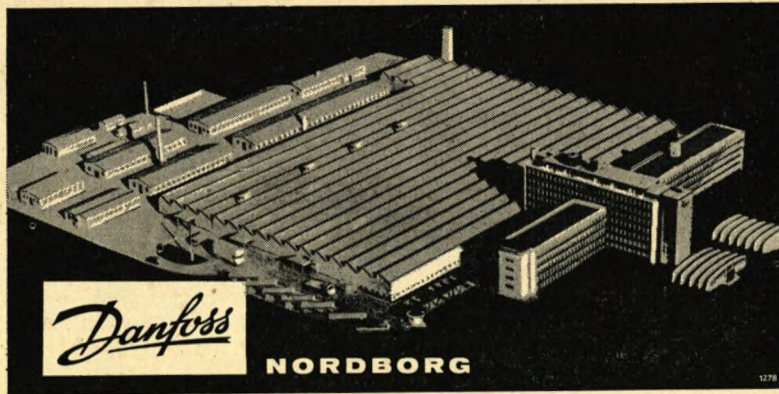
Dige takkede på danskernes vegne for den ære, man havde vist de danske gjæster.

Det blev sent, inden man brød op fra den festlige aften.

— — —

Dagen efter holdt professorinde, fru Sylvia Salvesen reception. De danske gjæster tilbragte her nogle fornøjelige timer sammen med en række Oslo-borgere og fangekammerater i det hyggelige professorhjem bag slottet.

F—k.

Fangetidsgodtgørelse ugen før jul

Afslagene begrundes i hvert enkelt tilfælde

Fordelingsnævnet udbetalte i dagene 15., 16. og 17. december fangetidsgodtgørelser til omkring 8.000 ex-fanger fra danske fængsler samt danske og tyske lejre.

Der udbetales 38 kr. pr. uge i dansk fængsel eller lejr, 76 kr. pr. uge i tysk lejr og for tiden udover 1 år i tyske lejre 114 kr. pr. uge.

Man havde forudset 37,50 kr. som udgangspunkt, og en overgang tegnede det til, at beløbet ville blive en del større. Det var ikke antagelser ud i det blå, eftersom der var regnet med 10 mill. kr. til enker og efterladtes børn, men 7,650 mill. kr. har dækket denne kategori.

Imidlertid kommer en del af de såkald-

te asociale også ind under bestemmelserne om fangetidsgodtgørelse. Ligeledes har en del nye meldt sig som ansøgere nu, da det er tyskerne, der skal betale, hvorimod de holdt sig tilbage i 45/46, da det var den danske stat, der betalte.

Der udbetales efter 400.000 fangeuger.

Der er givet en del afslag og flere følger. De, der har fået eller får afslag, falder indenfor tre grupper:

1. De, der ikke har siddet 8 uger.
2. De, der er taget i Tyskland, f. eks. for berigelsesforbrydelser. Loven kræver, at frihedsberøvelsen skal være sket i Danmark.
3. De, der har udvist nationalt uværdig optræden under besættelsen.

De utilfredse har den mulighed at indbringe deres sag for ankenævnet, hvis afgørelse er endelig. Der er allerede indløbet flere klager ang. afgørelser om eengangerstatninger.

Tilbage står behandlingen af ansøgninger efter paragraf 6, hvor behovet eller trangen spiller en væsentlig rolle, hvorimod dette ikke er tilfældet med de andre ydelser. Der er ikke her fastsat nogen frist for indsendelsen af ansøgninger. Fristen udløber et halvt år efter lovens ikrafttræden, d. v. s. pr. 1. januar, men der er endnu ikke udsendt nogen endelig meddelelse fra ministeriet om, hvornår fristen udløber effektivt.

I mange hjem vil beløbet betyde et særligt solskin over julen 1960.

☆

5 sider måtte vente

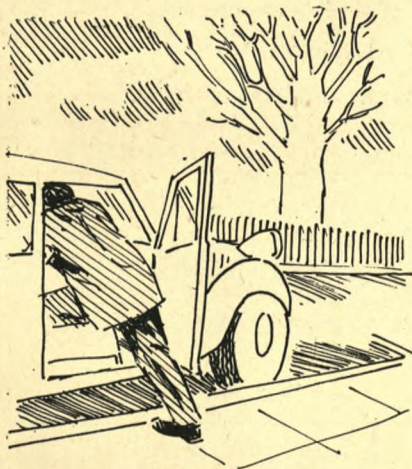
På grund af overvældende stofmængde må 5 sider, der var sat, vente til næste gang. Der er fine ting imellem.

Dansk flygtningejul i Sverige

Af Poul Borchsenius

En mørk december nat i 1943 havde natekspresen fra Malmø mod Stockholm gennem Sveriges vinterhvide land. Det var en sen aften, da vi, en halv snes nyankomne danske flygtninge, i Malmø satte os ind i toget. Dødtrætte hang vi på de hårde træsæder, ingen af os havde penge til en sovevognsbillet. Men for første gang i snart mange dage blev der ro til uforstyrret at tænke tilbage på de dramatiske begivenheder, der var brudt ind over mit hjem.

Pludselig kom ordren til at rejse, en nat klokken 5 holdt bilen uden for lågen og hentede min familie og mig. Praktisk talt uden bagage måtte vi forlade, hvad vi havde kaldt vort. Så hastigt gengasmotoren kunne trække, kørte vi gennem Jylland, kom over øerne til København og lå en diset grå decembermorgen i fiskerbåden fra Dragør ude på det urolige Øresund, hvor nordens stormen satte krappe bølger op og vippede båden.

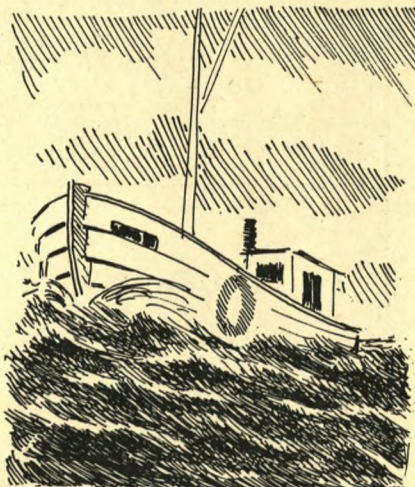
En nat klokken 5 holdt bilen uden for lågen.

★ I Malmøs havn blev vi stoppet ind i et salatfad.

I Malmøs havn blev vi stoppet ind i et salatfad, som skrumpede hen over havnesporene og afleverede os i modtagelsescentralen, den gamle borgerskole i Repslagaregatan. Dens skumle, forfaldne bygning blev for tusinder af danske flygtninge indgangsportalen til et år eller halvandet i Nordens sidste frie land.

Togrejsen blev lang. Da den sene vintermorgen gryede, vågnede vi efter nogle timers urolig søvn på de umagelige sæder og strakte vore ømme lemmer. Vi kom til Stockholm, men blev snart vist ind i et nyt tog. Turen gik videre mod nord, og først op på dagen nåede vi vejs ende.

Toget holdt ved Sala station, nord for Vesterås, og vi danske passagerer stod af. Svenske hjælpere stuede os ind i biler. Vi var pludselig blevet mange, så det var en hel kortege, som ad sneglatte veje førte os gennem et ægte svensk landskab med

Nordsøen satte krappe bølger op og vippede båden.

fyrreskove og vide udsyn. Og endelig dukkede lejren op, det gamle kursted Sättra Brunn, igen et af de navne, tusinder af danske flygtninge vil huske hele deres liv. Vi var i havn.

★ Vi blev hver dag flere danske flygtninge i Sättra Brunn.

Der var allerede mange danske i Sättra Brunn, og vi blev stadig flere. Hver dag kom biler fra Sala med nye flygtninge. Det varede ikke længe, før her var fuldt belagt, over 400 danske i denne ene forlægning. Et broget syn bredte sig for blikket, når man så ud over spisesalen eller færdedes mellem de spredte huse. Somme tider følte man sig hensat til en polsk landsby, når de jødiske, yiddishtalende flygtninge vrimlede af sted på vej til måltiderne. Ingen var hjemløse som de. Men billedet var blandet op med alle mulige danske typer. Her fandt man nogle officerer, en politibetjent, det eneste, han havde reddet af uniformen, var de sorte bukser og lange støvler, her stødte man på et par journalister, som var sluppet ud af bagdøren, da gestapo kom gennem fordøren og ville hente dem, her igen nogle stu-

Somme tider følte man sig hensat til en polsk landsby.

CHR. KROGH

DRONNING OLGASVEJ 33
KØBENHAVN F.

AGENTURFIRMAET

ELVIN DAHL

DAMPFÆRGEVEJ 3
KØBENHAVN Ø.

DAMECA

SKALBAKKEN 8
KØBENHAVN - VANLØSE

P. ANDERSENS EFTF.

MEJERIANLÆG - KØLEANLÆG
KIRKEBJERG ALLE 33—35
KØBENHAVN - VANLØSE

M. CLAUSEN A/S

AMALIEGADE 8
KØBENHAVN K.

SPANGENBERG & MADSEN

RADGIVENDE INGENIØRFIRMA
M. ING. F. - F. R. I.
ROLIGHEDSVEJ 9 — KØBENHAVN V.

ERIK MALLING

INTERNATIONAL TRANSPORT OG SPEDITION
CHR. IX's GADE 7 — KØBENHAVN K.

FIRMA S. FRIEDLÆNDER's EFTF.

ST. KONGENSGADE 63 — KØBENHAVN K.

PIRELLI

NORDISK PIRELLI AKTIESELSKAB
VODROFFSLUND 7 — KØBENHAVN V.

BYGGERIETS MASKINSTATIONER A/S

GYLDENLØVESGADE 19 — KØBENHAVN V.

AKTIESELSKABET

DE KØBENHAVNSKE FORSTÆDERS BANK

GLOSTRUP

Præsten gik for alteret i, hvad han havde: Skistøvler, det gamle tøj og stor overfrakke.

denter og et par maskinarbejdere med familier fra København.

★ **Det danske flag var vor fælles ejendom.**

Alle politiske partier var repræsenteret, kommunister, KU, socialdemokrater, jo her kunne opstå livlige diskussioner. En broget og blandet forsamling, og hver havde sine mærkelige eventyr og oplevelser bag sig. Men een ting ejede vi alle. Om morgenen samledes vi omkring en flagstang og satte flaget. En dansk marineofficer havde den 29. august reddet flaget fra sit skib, på en eller anden måde var det bragt til Sättra Brunn og var nu lejrens mærke, der samlede os vidt forskellige mennesker.

En anden ting var vi fælles om. Alle baksede med pinefulde proble-

mer. Hver havde sit at tænke på og ængstedes for dem derhjemme, og vi var ganske magtesløse over for det. Og den nærmeste fremtid? Hvordan bryde sig en vej i det fremmede og tjene til livets ophold? Alt var endnu i støbeskeen og nerverne i uorden. Ingen af os var vist helt normale i de dage. Og der var dem, for hvem nerverne faktisk kiksede. Et par selvmord, ja morderiske overfald rystede sindene. Man så stikkere overalt og gik stadig på vagt. Der var urolige gemytter nok at holde styr på.

Nuvel, jeg er præst, og her sad jeg mellem kammerater og landsmænd, der trængte til at tale ud. Og så nedsatte jeg mig som sognepræst i Sättra Brunn. Morsomt nok havde det hus, min familie og jeg skulle bo i, et værelse, der fra gammel tid

hed præstkammaret. Nu kaldte vi hele huset præstegården. Og her holdt jeg træffetid. Den blev i sandhed benyttet. Der var besøg fra morgen til aften, det var et særsyn, hvis familien havde huset for sig selv.

★ **Det eneste hus, der ikke kunne opvarmes, var kirken.**

Men en præst skal også holde gudstjeneste. Det traf sig så heldigt, at der hørte en kirke med til kurstedet, en stor, smuk kirke, et fint arkitektonisk værk. Der var blot een sag, som ikke var så god. Kurstedet havde i alle sine 240 år kun været beregnet på sommerbeboelse. Vi boede altså i veritable sommerhuse. Selvfølgelig blev der bødet herpå, isolerende materialer anbragtes i husene, og kakkelovne blev opstillet. Det eneste hus, som ikke kunne opvarmes, var kirken.

Aldrig har jeg været så koldt et sted, som da organisten og jeg den første lørdag gik ind i kirken for at gøre orden til gudstjeneste næste dag. Anden stod som en hvid sky ud af munden, og vi rystede af kulde. Orgelet var bundfrosset og gav kun nødigt lyde fra sig. Da vi om søndagen sang „Vor Gud han er så

Om morgenen samledes vi omkring en flagstang og satte flaget.

AJVA A/S

SYDMARKEN 22—26
SØBORG

A. P. HJORTSØ
CIVILINGENIØR

GOTHERSGADE 158
KØBENHAVN K.

HELLERUP KULIMPORT
A/S

TUBORG HAVN

LAMBRET H. RASMUSSEN
El-installatør
Stationsvej 20 - Holte

CARL A. MADSEN
Kolonial - Isenkram
„Holmehus“ pr. Helsingør

KR. DREYER
Dr. Olgasvej 21 - København F.

PARI-SALONEN
v/ Damefrisør Carlo Poulsen
Jernbane Plads 15 - Lyngby

FABRIKEN ORANA A/S
Vibeholmsvej 26
Glostrup

DÆKKO PRESENNING KOMPAGNI A/S

GLENTEVEJ 49—51 — KØBENHAVN NV.

HARVEY & CO.

HAMMERENSGADE 3 — KØBENHAVN K.

PREBEN SCØNNING

RÅDGIVENDE INGENIØR, M. ING. F. OG F. R. I.
RAADHUSPLADSEN 4 — KØBENHAVN V.

ARKITEKTER

POUL PEDERSEN - CHR. HASLEBO

SYMFONIVEJ 13 — HERLEV
TELEFON 94 40 33

JOHS. JØRGENSEN

CIVILINGENIØR

BJERREGAARDSVEJ 16 — VALBY

DANSK BIOGRAF REKLAME A/S
GOTHERSGADE 175 — KØBENHAVN K.

NYDALON A/S
Specialfirma i strømper en gros
KØBMAGERGADE 22 — KØBENHAVN K.

REPRODUKTIONSANSTALTEN NOVA
VESTERPORT - TROMMESALEN 4
KØBENHAVN V.

fast en Borg", tav orgelet hårdnakket under det første vers, men spillede til gengæld under det næste som fire orgeler. Så der kom en slags balance i regnskabet.

★ **Der var noget improviseret over disse første danske gudstjenester.**

Der var i det hele taget noget improviseret ved disse første danske gudstjenester. Præsten var flygtet over hals og hoved og havde selvfølgelig ikke fået hverken kjole eller kræve med. Men det er ikke den slags, det kommer an på. Jeg gik for alteret i, hvad jeg havde, skistøvler, mit gamle tøj og stor overfrakke. Og menigheden sad på bænkerne indsvøbt i sengetøj, og gudstjenesten indskrænktes til det kortest mulige, for at menigheden ikke skulle få lungebetændelse. Og dog tror jeg ikke, at nogen af os, der var med, glemmer disse danske gudstjenester. Trods alt det improviserede var der fest over dem, mens vi sang salmerne efter dupliserede blade, og det frosne orgel hostede og skreg — eller tav. Vi havde flyttet et stykke Danmark med os.

Og så blev det jul.

☆

Nogle år forinden var der i Randers rejst en ny præstebolig til mig. Den lå på en øde mark, som nu skulle forvandles til have. Havearkitekten havde planlagt et buskads i et hjørne af grunden, og vi plantede det til. En tre, fire buske blev til overs. Det var just, som vinter satte ind, så vi lod dem blive liggende. Og så tænkte vi ikke mere på dem. Først næste forår opdagede jeg de glemte buske ude på jorden. Men da var de døde og til at kaste på kompostbunken. Og denne lille episode var selvfølgelig gået i glemmebogen.

Indtil juleaften 1943. Da vågnede den glemte scene og stod lyslevende

Men da vi sang julens salmer i den kolde kirke, følte vi os pludselig hjemme igen.

i sindet. For netop sådan var det gået mine flygtningekammerater og mig. Vi var buske, der var rykket op med rode og kastet ind i en ny have. Kunne vi plantes der og leve videre? Eller var også vi glemt og dømt til at visne?

★ **Da vi sang julesalmerne i den kolde kirke, følte vi os pludselig hjemme igen.**

Jeg havde været ængstelig ved at

Dødsdømt præst blev slået bevidstløs ialt tolv gange

Nu er den tidligere fange leder af et stort internationalt studenterhjem i Göttingen.

Olav Brennhovd, lederen af Fritjof Nansen-Haus i Göttingen, vil lære de studerende at tage standpunkt og at stå inde for deres meninger.

tænke på jul så langt borte fra hjemmet, med skærende minder fra krig og kamp og slidte nerver. Men da vi sang julesalmerne i den kolde kirke, følte vi os pludselig hjemme igen. Og juledag holdt vi barnedåb. Højgravid var en kvinde flygtet over sundet og havde født sit barn i det nye land. Nu stod hun ved døbefonden med det, mens en stor kreds af landsmænd sluttede kreds omkring hende. Men da vandet rislede, og de gamle hellige ord lød, gik noget nyt op for mig og alle de andre.

Vi behøvede slet ikke at ligne de buske, der var revet op med rode. For vi førte jo haven med, hvor vi end drog hen. For Gud er alle vegne, og der er ikke længere til himmelen fra Sättra Brunn, end der havde været fra Randers eller København. Den danske kirke er overalt, hvor danske kristne mødes. Vi slog rod i jorden ved livets bæk. Og de træer visner aldrig.

Det blev jul blandt os danske flygtninge i Sverige.

POUL BORCHSENIUS.

Olav Brennhovd, Norwegian Pastor. Director, Fritjof Nansen, International Student Haus, Göttingen, Germany.

Sådan står der på hans kort, og ordene er jo ret oplysende, men faktisk skal man være sammen med Brennhovd gennem nogen tid for rigtig at danne sig et billede af hans personlighed og det arbejde, han leder.

Han er stærkt på vej til de 50. Af skikkelse er han så høj, at de fleste danskere forekommer små og spinkle, når de står ved siden af ham.

I Norge fik han sin uddannelse på universitetet, men han var præst blot en ganske kort tid, således var

AXELHOLM

Aktieselskab
Hannovergade 8
København S.

FREDERIK HERTZ

St. Kongensgade 45
København K.

ALFRED PETERSEN

Ny Adelgade 8—10
København K.

A/S STHYR & KJÆR

KØBENHAVN

AKTIESELSKABET

C. Stürup & Co.s Eftf.

Trælast og bygningsartikler
HELSINGØR

VEJLØS BOGTRYKKERI

Kalundborg

Carl B. Christensen & Co.

Landlystvej 38
Tlf. 75 11 83 - 75 02 89

Vandfast slibepapir -
Slibebånd og sliberondel-
ler til alle formål.

C. T. WINKEL A/S

CIVILINGENIØRER OG ENTREPRENØRER
HELLERUPLUND ALLE 21 — HELLERUP

CHR. OLSEN & MEILGAARD MORTENSEN

VODROFFS TVÆRGADE 6 — KØBENHAVN V.

A/S HANS JENSENS KONSERVESFABRIKS EFTF.

(JEROC A/S)

NIKOLAJ PLADS 13 — KØBENHAVN K.

CARL ALLERS ETABLISSEMENT

VALBYGAARDSVEJ 7 — VALBY

BOGTRYKKERIET HAFNIA

GRUNDTVIGSVEJ 37 — KØBENHAVN V.

KYRSTING & KNUDSEN

ELEKTROMOTORFABRIK
ALEKISTEVEJ 226

VANLØSE

DANSK ENGELSK LAKRITS FABRIK A/S
GLOSTRUP

Nansen-Haus i Göttingen er hjemstedet for et bemærkelsesværdigt arbejde blandt studenter for at fremme international, fredelig sameksistent. Til højre den oprindelige herskabsvilla. Til venstre den store udvidelse, der gør det muligt at afgive kollegieværelser til 120 studerende samt være ramme om et frodigt, internationalt studenterliv.

han et halvt år sekretær hos biskop Berggrav.

Interneret i tre år

Okkupationsårene har mærket hans indstilling for livet, og det er heller ikke så sært, for han sad inde-spærret i ikke mindre end tre år, først i Møllergatan, senere på Grini og Akershus, blev dømt til døden, men blev benådet til 8 års tugthus, og afsoningen af denne straf blev påbegyndt i tugthuset Brandenburg, hvor den først blev afbrudt, da den svenske aktion satte ind.

De fremmede var hårde ved Brennhovd, og ikke færre end 12 gange blev han bevidstløs slæbt ud fra forhørene efter mishandling af gestapo.

Endnu den dag i dag mærker man det i hans væsen, som viste sig så stærkt under interneringen: Sejgheden, udholdenheden og det målbevidste.

Efter virketiden hos biskop Berggrav arbejdede Brennhovd i den norske sømandsmission og var i to år leder af KFUMs krigsfangenhjælp. En efterkrigsopgave af stort format lå og ventede på ham, og den fandt sin udformning i oprettelsen af Nansen-Haus i Göttingen i 1948.

Startede internationalt institut med 756 mark på lommen

Med en startkapital på 756 tyske mark grundlagdes instituttet i et hus, der oprindeligt var bygget som en herskabsvilla af en tekstilfabrikant. Senere var det sæde for de højeste nazistiske myndigheder, blev omdannet til hovedkvarter for luftbeskyttelsen, og da krigen var afsluttet, var huset næsten dækket af kæmpemæssige jordvolde.

Grupper af hollandske og amerikanske studenter trak nu i arbejdstøjet og hjalp med at skabe Nansen-Haus. Ideen var her at skabe et internationalt studenterhjem blandt Göttingens 8000 studenter. Her skulle unge studerende fra hele verden leve fredeligt sammen i deres hverdag og lære hinanden at kende i et arbejdsfællesskab. Hver især kom med sin egen mening, men han skulle her lære at stå inde for sin mening, og fremfor alt skulle de unge lære samarbejdets kunst i praksis.

30 nationer under eet tag

Først bød man velkommen til 36, men i 1953 udvidede man, så nu har Nansens-Haus 120 studenter — et

sandt babylon så vist som her er 30 nationer repræsenteret.

De fleste værelser er 2-mandsstuer, og en tysker bor altid sammen med en fra en anden nation. Kun i afdelingen for de studenter, der læser til afsluttende eksamen, er der tale om 1-mandsstuer. Når man tager i betragtning, at man både bor og spiser her, må det siges, at prisen 180 DM pr. måned er en billig pris.

Men Nansen-Haus er ikke blot en hotelpension. Det er et studenterhjem, hvor sameksistensen plejes og udfolder sig. Films- og foredragssalen har plads til 200, og i 10 klublokaler i 2 etager kan studenterlivet rigtigt udfolde sig. Man mødes flittigt her, og i løbet af eet semester går 10.000 ind og ud her, og da universitetet ikke selv råder over klublokaler, kommer også mange andre end husets egne beboere.

Biblioteket med månedligt udlån på 5000 bind

Biblioteket omfatter 30.000 bind med et månedligt udlån på 5000 bind og 150 nyanskaffelser pr. måned. De 2/3 af bindene er på tysk, fransk eller andre sprog, mens 1/3 er på engelsk.

— Vi har i filmsalen bl. a. vist den fransk-polske dokumentarfilm „Nacht und Nebel“. Den besøger de tyske k-z-lejre, og man ser først, hvad der findes af huse o. l. i dag. Derefter ruller filmen tidsmæssigt tilbage, og man ser det liv, der udfoldede sig her i nazismens veldags-tage.

Filmen gjorde et voldsomt indtryk på de unge tyskere, fortæller Brennhovd, og han fortsætter:

Gymnasiasterne ville vide besked

Kort tid efter fik vi besøg af tre gymnasiaster fra Göttingen, der bad om, at de og deres kammerater også måtte få den at se. De fyldte salen 3 gange, og under forevisningen var der dødsstillehed, og de gik dødsstille derfra. Efter den sidste forevisning indbød jeg til en samtale om filmen og dens emne, men det blev der ikke noget af. Man sagde til mig: Det kan vi ikke præstere.

HAMMERS RESTAURANT

LUFTHAVNEN — KASTRUP

AKTIESELSKABET

BRØDRENE HARTMANN

LYNGBY

**PENSIONS- & LIVRENTE-INSTITUTET
AF 1919 A/S**

STOCKHOLMSGADE 45
KØBENHAVN Ø.

**SKANDINAVISK EMBALLAGE
AKTIESELSKAB**

LYNGBY

DANSK RULLEGARDIN-INDUSTRI

GL. KONGEVEJ 143
KØBENHAVN V.

PATENTBUREAUET

GRAABRØDRE TORV 1
KØBENHAVN K.

VILMER LEGETØJ

KALUNDBORG

ISOCRYL - FIBREX

E. TRAUGOTT OLSEN

ROSKILDE

KØGE

EL-INSTALLATIONSFORRETNING

ANDELS-OSTERIET SJÆLLAND

RINGSTED

VANI-MEFA

ØLSEMAGLE STRAND PR. KØGE

AKTIESELSKABET

DANSK DAMMAN ASFALT

AMALIEGADE 15
KØBENHAVN K.

— Hvordan er den tyske indstilling til nazismen?

— Jeg talte i april 1958 til 1200 studenter og professorer i Oslo om neonazismen og antisemitismen i Tyskland i dag.

Foredraget blev refereret i Bonn, og mens jeg tidligere fra staten fik en årlig æresløn, blev denne inddraget efter Oslo-foredraget. Imidlertid blev der protesteret — og nu får jeg den igen.

— Studenternes indstilling i 1948 og i dag?

— Da vi lagde ud i 1948, var den tyske student desillusioneret. Han havde åndelig talt spillet fallit. Alt, hvad han havde bygget på, var brudt sammen. Hitler havde været alles gud, men på dette tidspunkt var der en vældig interesse for alle de mange problemer, der forekom de unge helt nye, og studenterne tog ivrigt del i valgene til studenterrådet, ja der var ligefrem kamp om at blive valgt.

I dag kniber det derimod svært med at skaffe kandidater til alle rådets 64 pladser.

— Er det fagstudiet, der sluger den enkelte?

— Man er meget bundet til det materielle.

— Hvordan er det med den unge tyskers tilpasningsevne overfor unge af andre nationaliteter?

De kommer udefra med forhåndsbegejstring overfor Tyskland, men . . .

— Flere fra de farvede nationer kommer til Göttingen med en mægtig forhåndsbegejstring. Som regel går det sådan, at de får mange venner blandt unge af andre nationaliteter, men ingen blandt de tyske. Her bliver der højst tale om kammeratskab, og der er jo en del forskel på en ven og en kammerat.

— Dukker skyldspørgsmålet ofte op?

— I intet land taler man så meget om kultur som i Tyskland, men man har ikke opdaget medmennesket med de samme rettigheder og pligter, som jeg selv har. Tyskerne af i dag filosoferer sig væk fra virkeligheden, flygter ind i en udefinerlig tilværel-

se. Man vil ikke vide af den virkelighed, vi lever i.

De ligesom ikke vil have, at det, der er sket i fortiden, skal være sket, og man trøster sig med: Jeg har jo ikke haft med det at gøre. Man flygter fra ansvaret.

Der er dog lyspunkter. En del industrifolk er fantastisk vågne og føler et stort medansvar overfor ungdommen, men de er blot altfor få.

— Hvor står Nansen-Haus i denne situation?

— Vi vil være den vågne samvittighed i dag. Vi er politisk og kirke- lig neutrale, men vi ønsker at sige til de akademiske borgere, at de har pligt til at blive potentielle statsborgere, de har pligt til at tage et standpunkt.

JOHS. FOSMARK.

Indtryk af de skadelidtes kår

Der er fortsat behov for kammeratlig og økonomisk hjælp

Kammeraternes Hjælpefonds kontor har bedt fru Magda Kari, hvis mand blev arresteret af tyskerne, besøge tilfældige skadelidte fra besættelsestiden. Kontoret har modtaget nedenstående svarbrev, som mange læsere sikkert vil studere med interesse.

Desværre må jeg bryde løftet om at lave en „markedsanalyse“ blandt de skadelidte. Det er mig umuligt at få tid og ro til opgaven. Ganske vist har jeg gjort studier i marken, altså talt med nogle skadelidte, men stoffet skal jo bearbejdes til en artikel, og det kan jeg ikke nå på den korte tid, der er til rådighed.

Efter besøget hos tidligere kz-fange H. P. blev jeg desuden grebet af et ufrugtbart raseri over, at et foretagende som „Kammeraternes Hjælpefond“ nogensinde har været nødvendigt. Alle kz-fanger burde jo straks haft tilstrækkelig og livsvarig hæderspension fra staten i stedet for som nu, at skulle sidde og hakke i det, økonomisk og nervemæssigt, finde sig i posekiggeri og i en masse besværligheder blot for at blive tilkendt en kummerlig invaliderente, føle sig mistænkt for simulanteri og hypokondri, ustandselig være i en nerveødelæggende samvittighedskrise over ikke at kunne slå til hverken på en arbejdsplads eller overfor familien og samfundet. I den forbindelse mindes jeg en kammerat, der døde for nogle år siden. Han havde lige siden han kom hjem fra Tyskland lidt af hovedpine, svimmelhed og besvimelser. Gang på gang blev han udskrevet af hospitaler og afskrevet af læger, han fejlede intet, trængte kun til hårdt, legemligt arbejde. Han døde af „upåviselige“ grunde, blev obduceret, hvorved man fandt en blodprop i hjernen, forårsaget af slag i hovedet under kz-ophold.

For de fleste skadelidte betyder Tysklands-erstatningerne kun, at de kan få betalt gammel gæld, få fornyet garderoben og evt. udskiftet nogle møbler. Skulle der så i nogle tilfælde blive nogle kroner at sætte i banken for at erhverve en illusion om trykthed, så er dette jo ikke nok til at mene, at nu kan man roligt overlade de skadelidte fra besættelsestiden til sig selv, nu er de velforsørgede resten af livet. De, som er skadelidte endnu 15 år efter, vil antagelig resten af livet være skadelidte. De kan ikke anbringe pengene i en cigarbutik eller avisbutik, oprette en hundekennel eller danseskole. Det ville være at smide pengene ud af vinduet. Dels er de fleste for gamle til at lægge tilværelsen om, dels vil deres arbejdsevne være ligeså uberegneligt svingende som hidtil. Deres koner er også mere eller mindre skadelidte. Mange af dem har selv siddet i fængsel, og desuden var det minsandten heller ikke sjovt at gå og vente i uvished og ængstelse for mandens skæbne og i mellemtiden prøve at holde sammen på hjem og børn med en højst utilstrækkelig særhjælp fra socialkontoret. Og tiden siden med en syg og nervesvækket ægtefælle har naturligvis været en yderligere belastning af konernes helbred.

„Kammeraternes Hjælpefond“ har i alle disse år været en stor hjælp for de skadelidte, psykisk måske ligeså meget som økonomisk. Her var et sted, hvor man uden unødigt posekig-

**MAGDALENE-
MØLLENS
RUGBRØD**

*- det
smager
bedre*

C. HOFMAN & CO.

AKTIESELSKAB

AARHUS

E. B. M.

ØSTERGADE 1

AARHUS

C. CLAUSEN

Dampskibsrederi A/S

AARHUS

AARHUS

**TARM COMPAGNI
AKTIESELSKAB**

CHRISTENSEN & NIELSEN A/S

Vestergade 48
AARHUS

HJALMAR JOENSEN A/S

LITOGRAFI — TRYKKERI

PRAGS BOULEVARD 45 — KØBENHAVN S.

DE FORENEDE PAKKASSEFABRIKKER

VESTERBROGADE 93—95

KØBENHAVN V.

SCANDINAVIAN PHOENIX A/S

VESTERBROGADE 65 - KØBENHAVN V.

AKTIESELSKABET

HILLERØD OG OMEGNS BANK

REVISIONSFIRMAET

M. GLYTTING & M. BLOKDAL-PEDERSEN

AARHUS

DANSK ANDELS KULFORRETNING

A. m. b. A.

AARHUS

I/S SAGFØRER-AUKTIONERNE

I AARHUS

DANSK HANDELSBLAD

BOX 40 — AABYHØJ

ASKOV BOGHADEL

ASKOV PR. VEJEN

Varehus
WILDE
NYBORG

HANSEN & COMP. A/S
DET GAMLE VINFIRMA
Anno 1880
SVENDBORG

C. C. JENSEN
ABILDVEJ 10
SVENDBORG

KULKRANEN
SVENDBORG

SPAREKASSEN
for Svendborg og Omegn

K. RASMUSSEN
Cigarhandler
Møllergade 10
SVENDBORG

MASKINFABRIKEN „SIO“ A/S
ODENSE

SVENDBORG FINGARVERI
v/ SVEND WEIMANN

DEN NYE TANDTEKNIK
SVENDBORG

A/S L. LANGE & CO.
SVENDBORG JERNSTØBERI

A/S RUDKØBING-VEMMENÆS FÆRGERUTE

A/S N. EILERSEN
SKAMBY — FYN

AKTIESELSKABET
LANGELANDS BANK
RUDKØBING

N. DUE-PETERSEN & KRYGER
Ingeniører
SVENDBORG

SV. AAGE THORSEN
Isenkrammer
RUDKØBING

AAGE FRIIS
SVENDBORG

SVEND CHRISTENSEN
Installatør
SKÆVINGE

Den lollandske
Landbostands Sparekasse
NAKSKOV

Det internationale museum åbnes den 23. april 1961. Ikke færre end 200 nordmænd og ca. 60 danskere ventes at ville deltage. Dertil kommer et betydeligt antal fra andre lande.

Til den danske afdeling i det internationale museum ønsker man meget ting, der kan vise modstandskampen i Danmark, f. eks. billeder, kopier af dokumenter, våben og ting, der er fremstillet i lejren.

Her i landet kan tingene sendes til Ejvind Lykkestrand, Siciliensvej 7 S, telefon SU 52 58. Det haster, for sidste frist er 15. januar.

TIL GRØNLAND

Medlem af Kammeraternes Hjælpefonds bestyrelse, læge Børge Næsted, Odense, har overtaget stillingen som distriktslæge i Scoresbysund.

Dachau-Klubben

MANNEAFTEN

Som tidligere omtalt har Dachau-Klubben i nogen tid haft planer om en manneaften. Den er nu fastsat til torsdag den 12. januar. Den holdes naturligvis i Admiral Gjeddes Gård, St. Kannikestræde 10.

Gestapofangerne

DET ARLIGE REPRÆSENTANTSKABSMØDE

Der registreres et roligt og godt arbejdsår

Vartov var i år samlingsstedet for landsrepræsentantskabsmødet d. 20. november.

Formanden, professor Ove Hoff aflagde beretning, efter at Arild Mikkelsen var valgt til dirigent.

Formanden omtalte især 4. maj arrangementerne, der havde gjort sig stærkt gældende i radio og TV. Han omtalte endvidere 9. april på Rådhuspladsen, juleaften i Ryvangen og landsstævnet i København med norske gæster.

Hovedkassereren, Niels Stampe, aflagde regnskabet.

Til næstformand genvalgtes E. Christiansen, Randers, og til landskasserer Niels Stampe. Arild Mikkelsen genvalgtes til forretningsudvalget.

Thorkild Nielsen, Aarhus, aflagde beretning om det internationale stævne i Neuengamme.

Man vedtog at afholde næste landsmøde i Sønderjylland i dagene 3.—5. juni. Tilrettelæggelsen forestås af Chr. Karstensen, Øsby (Haderslev).

RYVANGENS JULEAFTEN

Højtideligheden juleaften i Ryvangen indledes kl. 16. Pastor Kai Lænkholm, tidl. Dachau, taler.

Julesammenkomst.

Der var julehygge og julestemning ved Sjællandsafdelingens sammenkomst den 7. december i Admiral Gjeddes gård. De 50 voksne havde i nogle tilfælde taget børnene med. Erichsen leverede musikken. Formand talte og hyldede Sigrid Stampe.

Foredragsaften.

Mandag den 16. januar kl. 20 arrangerer Sjællandsafdelingen en foredragsaften med den kendte sagkyndige i østlige spørgsmål, fru Noemi Eskul-Jensen som taler. Fruen ventes især at ville belyse flygtningespørgsmålet.

Dagbogsblade

28/10.

Tidligere frikorpsmand tabte højesteretssag.

Justitsministeriet blev i går af højesteret frifundet for et erstatningskrav på 150.000 kr., som var anlagt af den 51-årige tidligere frikorpsmand og droskechauffør Kaj Valdemar Slyngbom Larsen. Den tidligere frikorpsmand skal udrede 5.000 kr., der er justitsministeriets omkostninger for sagens behandling ved højesteret, hvorimod hans egne sagsomkostninger på 1800 kr. i salær til den beskikkede forsvarer betales af det offentlige.

Slyngbom Larsen idømtes efter krigen 12 års fængsel, som han afsonede i stats-

fængslet i Horsens. I 1949 blev han benådet, og han led da af en række sygdomme, som han hævdede, han havde pådraget sig under straffafsoningen, og de var blevet forværret som følge af manglende eller forkert lægebehandling.

Slyngbom Larsen anlagde derefter ved østre landsret sag mod justitsministeriet med krav om erstatning på 75.000 kr. Landsretten frifandt i 1955 ministeriet, hvorefter den tidligere frikorpsmand appellerede til højesteret, men fordoblede nu kravet til 150.000 kr., idet det i mellemtiden havde været nødvendigt at amputere hans ene ben.

Heller ikke ved højesteret fandt man grundlag for at antage, at Slyngbom Larsens sygdomme var fremkaldt af fængselsopholdet eller forværret ved fejl eller forsømmelser, hvorefter højesteret stadfæstede landsretsdommen om ministeriets frifindelse.

25/11.

Eichmann for retten i marts

Israels justitsministerium fastsatte i går 6. marts 1961 som den foreløbige dato for åbningen af processen mod Adolf Eichmann. Ministeriet påpeger, at datoen kan blive ændret, men det betragtes ikke som sandsynligt, da forberedelserne til processen ser ud til at kunne afsluttes i løbet af februar.

Rigsadvokatens anklageskrift vil efter de hidtidige beregninger kunne forelægges distriktsdomstolen i Jerusalem i januar. Et lovforslag, der vil tillade den vesttyske sagfører dr. Robert Servatius at optræde som Eichmanns forsvarer, skal til sidste behandling i nationalforsamlingen (kneset). Politidirektør Yekutiel Keren er ved at træffe de endelige arrangementer for pressens dækning af processen og oversættelsen af indlæggen til engelsk, fransk, tysk og hebraisk. Han regner med, at omkring 250 journalister fra alle dele af verden vil dække processen og telegrafere omkring 100.000 ord om dagen. Et fjernsynsselskab — Capital Cities Broadcasting Corp. — er allerede i gang med de tekniske forberedelser til TV-dækningen.

Eichmann vil også under processen blive holdt helt isoleret. Kun hans forsvarer vil få adgang til at tale med ham.

Flere medlemmer af kneset ønsker fuld klarhed over, hvordan og hvorfra Servatius modtager sit salær. Vesttyske politikere, der i den sidste tid har besøgt Israel, har i private samtaler givet udtryk for den opfattelse, at Servatius bliver betalt af ny-nazistiske grupper. Servatius hævder imidlertid selv, at alle penge til forsvaret kommer fra Eichmanns familie.

28/11.

Uønskede talere

Hans Ulrich Rudel, tidligere nazist og krigsflyver, er af den tidligere britiske

A. HUNDEVADT

HADERSLEV

HANS KNUDSEN

Jern- & stålforretning A/S

SØNDERBORG

ADOLF F. WOLF

Indehaver Svend A. Wolf

St. Rådhusgade — Sønderborg

MØBLER & INVENTAR

**HESTEHAVE FRUGTPLANTAGE
SØNDERBORG**

Broager Trælasthandel og Trævarefabrik

AKTIESELSKAB

J. N. MAILAND A/S

VINHANDEL

SØNDERBORG

CERES KORN- & FODERSTOFFORRETNING

AKTIESELSKAB

AABENRAA

ALS

HUSHOLDNINGSSKOLE

SØNDERBORG

AABENRAA

MARGARINEFABRIK

AABENRAA

AUTOMOBILSELSKAB A/S

I. KIØLSETH

Glarmester

Sønderborg

BRØDRENE EEGHOLM

Sønderborg

SØNDERBORG

KAFFERISTERI

fascistleder, sir Oswald Mosley, blevet indbudt til at tale ved et politisk møde i London i næste måned. Også en af Mussolinis udenrigsministre, Filippo Anfuso, skal tale ved mødet. Labour-politikeren Sydney Silverman erklærede imidlertid i går, at han ville kræve forbud mod Rudels besøg i England: »Har der nogensinde været en uønsket udlænding, må det være ham«.

1/12.

Erstatningerne skattefri

I Folketinget onsdag blev loven om påligning af indkomst- og formueskat til staten fremsat, og der var en helt ny bestemmelse i forslaget. Det drejede sig om de penge, som tidligere koncentrationslejringer får udbetalt i denne tid. Disse penge bliver skattefri, og de nærmere regler herom findes i lovforslagets paragraf 4.

Flere har hidtil været af den opfattelse, at skattefriheden allerede var fastsat i loven, der blev vedtaget af folketinget den 2. juni 1960.

Noget sådant kan man imidlertid ikke fastsætte i en alm. lov, idet et sådant forhold kræver en særlig vedtagelse.

Denne formålset er altså nu bragt i orden.

3/12.

En uvenlig skole.

Den 15-årige Marianne Holm-Christensen vandt konkurrencen om at skrive den bedste stil om frihedskampen.

Information for 3. december oplyser, at Marianne blev modarbejdet en del fra skolen.

Først henvendte hun sig på skolen i Birkerød og bad om konkurrencebetingelserne, men man havde ikke opbevaret det materiale, der var sendt fra »Frihedskampens Veteraner«.

Marianne skrev alligevel og sendte stilen til København, hvorfra den returneredes til lokalkomiteen.

Da Marianne blev vinder blandt 4000, nægtedes hun først frihed fra skolen til at kunne deltage i overrækkelsen af præmien på Rådhuset i København. Senere fik hun 2 timer fri, men en lærer fik udvirket, at hun fik den frihed, der var nødvendig.

5/12.

Tysk domstol forbød SS-lægen at arbejde.

En domstol i Slesvig har frataget Herta Oberhäuser retten til at praktisere som læge og har således sat punktum for en af de senere års vesttyske krigsforbryderskandaler. Herta Oberhäuser, som indtil for nylig modtog patienter i en

Læge Herta Oberhäuser.

klinik i Stocksee ved Hamborg, idømtes i 1947 i Nürnberg 20 års fængsel for krigsforbrydelser.

Når Herta Oberhäusers lægeautorisation er inddraget, skyldes det ikke mindst de mange protester, som er blevet rejst mod hendes virke som læge. Således har britiske læger protesteret mod, at en kvindelig læge, som foretog eksperimenter med fanger i Ravensbrück koncentrationslejren, har kunnet modtage visse patienter.

Hertha Oberhäuser, der blev løsladt i 1952 efter at have udstået fem år af sin straf, fremkaldte i Ravensbrück sår hos fangerne, hvorefter hun inficerede sårene. Bl. a. indgned hun dem med savsmuld og glasstøv. Hertha Oberhäuser indrømmede under processen i Nürnberg, at mange af hendes »patienter« døde.

Det slesvig-holstenske indenrigsministerium fratog i sin tid Hertha Oberhäuser retten til at praktisere, men hun indankede afgørelsen for domstolen. I den retskendelse, som nu er faldet, hedder det, at hun ikke findes værdig til at praktisere efter de grusomheder, hun har begået under krigen.

10/12.

Den 41-årige ambassadør i Polen, dr. jur. Paul Fischer, er udnævnt til udenrigsministeriets nye direktør.

Det var dr. Fischer, der på regeringens vegne førte forhandlingerne med de vesttyske udsendinge om erstatninger til de danske k-z-fanger.

ERSTATNINGERNE I NORGE

I Norge er de første 2258 erstatninger udbetalt den 5. november og med 3—4 dages mellemrum udsendt nye puljer. Dette gælder rene fangererstatninger. Beløbene til efterladte vil følge noget senere.

Brødrene kunne følges ad — også under okkupationen.

Lægebrødrene Jørgen og Kaj Røjel er, som meddelt i »Pigtråd« for november, afrejst til hospitalstjeneste i Congo, og vi bemærkede, at Jørgen Røjel tidligere sad i Frøslev. Hans legendarisk berømte flugt fra lejren har vi omtalt tidligere.

Nu oplyser borgmester Høyer-Nielsen, Eshbjerg (tidligere Frøslev), at Kaj Røjel også sad i Frøslev — indtil kapitulationen.

De to brødre kunne altså følges ad allerede dengang.

Kammerater fra Versen/Meppen og Dalum.

De kammerater, som har været på udekommando i Versen /Meppen og Dalum i vinteren 1944-45, bedes skrive til undertegnede angående en evt. tur til disse 2 lejre i påsken 1961.

Magister Morten Ruge har flere gange i tiden efter befrielsen været i lejrene og oplyser, at de henligger i nøjagtig samme stand »som dengang«.

Skule du kende en kammerat, som har været i disse lejre og som ikke læser »Pigtråd«, så bed også ham om at skrive til mig.

Skriv venligst i hvilken af de to lejre du har været.

Med kammeratlig hilsen

Børge E. Pedersen,
Emdrupvej 125² tv., København NV.

Alle medlemmerne, medarbejderne, abonnenterne og annoncørerne, kort sagt bladets venner, bedes modtage de bedste ønsker for julen og det nye år. — Tak for trofast følgeskab.

REDAKTIONEN.

AKTIESELSKABET LANDBOBANKEN I SKIVE

SALLING BANK

SKIVE DISKONTOBANK

AKTIESELSKAB

SKIVE

KULKOMPAGNI A/S

B P

Service

A. Johnsens autoservice
Reesenvej 26 - Skive

H. SØNDERBY & CO.
Maskinfabrik
TARM

CHR. SØRENSEN
Vogn- og karosserifabrik
TARM

TARM OG OMEGNS
SPAREKASSE

ASKOV AUTO- & CYKLE-
VÆRKSTED
Askov pr. Vejen

VESTJYDSK
GLASIMPORT A/S
Skive

DURUP POLSTERMØBELFABRIK

JUNGS BOGHANDEL

STEPHAN AGGER
SKIVE

AAGE SELCHAUS JERNFORRETNING A/S

SKIVE

SCHADES PAPIRINDUSTRI OG
VESTJYLLANDS PAPIRPOSEFABRIK A/S
SKIVE

RIBE JERNSTØBERI

PEDERSHÅB MASKINFABRIK A/S

BRØNDERSLEV

A/S N. A. JØRGENSEN
MØBELFABRIKEN

BRAMMINGE

PIGTRÅD 1960

EMNEREGISTER

Antisemitisme

— i Heidelberg	216
— i Köln	19, 37
— Landdagserklæring	37
— Synagogeskænderne i Köln ...	37
— Undersøgelse i Sverige	37
Bartholdy om de opsætsige ...	55

Befrielsen — 15-året

— Befrielsen — 15 år	71
— Den store dag	70
— Frihedsklokker i Slagelse ...	117
— Gestapofangerne	78
— i Aussenkommando „Zement“	68
— i Ryvangen	78
— i svensk forlægning	69
— i Vestre Fængsel	65
— Kammeratskabsstævne i Horsens	113
— Neuengamme	81
— Oplevet i Odsherred	75
— Shellhuset	95
— Statsministerens tale	111
— Statue afsløret	119
— Taler	106
— Velkommen hjem, sagde de ...	66
Benådning af 2 danske lands- svigere	37
Berigtigelse fra Frode Jakobsen	51
Kommentar dertil	53
Frikorpsmand tabte sagen	237
Båstad-jubilæum	35
Churchill-buste flytter	197
Dansk politi i tyske kz-lejre ...	211

Eichmann

— arresteret	139
— Danske vidner?	216
— For retten i marts	237
— jagten på ham	157
— proces mod	157
Erstatningsdebat. - I folketinget	23
— i jødisk ungdomsforening	25
— se iøvrigt: ERSTATNINGS- SAGEN.	

Film om Hitlers liv og levned ...	17
— Frihedens pris	59
— Hagekorset, sandheden om ...	171
Fjerde maj. Se under: Befrielsen.	
Flensborger i Carnegie — helt ...	13
Flygtningearbejdet. Fremskridt i Østrig	13

Foreningen 9. april i Aarhus

gennem 15 år	27
Frankrig hædrer „Nacht und Nebel“-fangerne	151
Franske modstandsfolk på frimærker	74
Friheden, kampen for	166
Frihedsfonden. Gennem 15 år ...	153
— Støtte til historisk forskning	199
Frihedskampen. Samling i dansk politik	205
„Frihedskampens Veteraner“s årsmøde	27
Goerdeler — rigskansleremnet ...	149
Hagekorset, sandheden om	171
„Hagekorsets svøbe“, obligatorisk i Milano	17
Hamborg, besøg fra	179
— Senatet opgiver negativiteten?	83
Hilsen til Pigtråd fra Montgomery	64
Hitler.	
— Forherligelse i Kiel	76
— i bunkeren	180
— Tapré modstandere	155
Horn, Walter fri	157
Hvordan følte det at komme fri?	176
Hæstrups arbejde	117
Illegal presse i uddrag	119
Jul for danske flygtninge	225
Jul i tysk jernbanevogn	219
Kampens mål. Hilsen fra Niels Bohr	65
Kirkeklokkerne	76
Køreplanen Frøslev-Dachau	80
Læs med plan	216
Massegrav i Gdansk	17
Mindeankeret i Nyhavn	155
Mindeparken i Krusaa	119
Mormor glemmer det aldrig ...	70
Napoleons historie gentog sig ...	55
Navneskilte udbedes	216
Neuengamme, se KZ-LEJRENE.	
29. august en lettelse	143

Norge.

— Brev	35
— Dødsdømt norsk præst slået .	229
— Erstatningssagen	153
— Hilsen	19
— Solhögda indvies	117, 159

— Solhögda, dansk komite	200
— Stortinget ratificerer	37
— 10.000 gidsler	67
Nordslesvig efter 1945	133
Oberländer tiltales ikke	197
Ostedofrene hædret	147
Pigtråd — hilsen til 15 års jubilæet	13
Politimand under besættelsen ...	186
Polisk Anne Frank-dagbog ...	37, 60
Prins Axel. Hilsen til Pigtråd ...	63
Register	241
Røjel, Jørgen til Congo	216
Sjøberg, Erik benådet	197
Skadelidtes kår	223
Skamlingsbankemonumentet restaureret	216
SS-leder ministerialråd i Slesvig?	17
— Mandens gravsten skal fjernes	157
Studievejledning om friheds- kampen	166
Sverige. Dansk hilsen til	47
Tyskland.	
— Krigsforbrydere. Amnesti? ...	17
— boden	163
— Radio om nazitiden	60
— Unge bygger i Norge	59
— 's vej?	15, 39
Under jorden	73
Velkommen hjem, sagde de	66
Værdifuldt materiale	166
BERNADOTTE	
Kunstværk af stor værdi hædrer hans minde	183
Statue færdig	151
Statue afsløres	175
Tre meter høj statue	180
BOGANMELDELSER	
Danmark besat	137
Danmarkshistorie. Stolt i 46 livs- skæbner	191
Dauids dagbog	120
Den sidste retfærdige	213
Goebbels	137
Høst Tidløs	178
Nielsen, Harald i ny belysning ...	195
Ny tysk litteratur	31
Rytterarmeen og andre fortællinger	35
Tysklands historie 1933—45	177
ERSTATNINGSSAGEN	
Belgien	197
Folketinget. Debat	23
— Forslag til fordeling	69, 85
— Overenskomst til ratifikation	3

A/S BRØDR. NISSEN

ESBJERG

CARL LASSENS EFTF.

SPEDITION

ESBJERG

OSCAR WILHELMSSEN

FISKEEXPORT EN GROS

ESBJERG

LEO KÆRAAS KLINIK

v/ O. Steen, exam. tandtekniker

Esbjerg

A/S VALUE

Dyckjærs hus

Esbjerg

OVE SCHOVSBO

Landinspektør

Esbjerg

BRØDRENE LEERVAD

Aut. elektrikerfirma
Norgesgade 41 - Esbjerg

ANDERS LARSEN & SØN

Aut. elektroinstallatører
Kongensgade 11 - Esbjerg

THORVALD BORNHØFT

Esbjerg

OTTO BERTELSEN

Radio - Sendere - Ekkolod
Nyhavnsgade 25 - Esbjerg

Dagbladet **VESTKYSTEN**

ESBJERG

AKTIESELSKABET VARDE BANK

ESBJERG AFDELING

A/S ESBJERG JERN- OG STAALFORRETNING

H. P. BANG'S

VOGNMANDS- OG FLYTTEFORRETNING

ESBJERG — TELEFON 24

AGRICOLD

DANSK LANDBRUGS FRYSE- OG KØLEHUS

ESBJERG

K. DIDERIKSEN

SPEDITION — STEVEDORING

ESBJERG

J. LAURITZEN'S EFTF.

MÆGLERFORRETNING

HAVNEGADE 61 — ESBJERG

AKTIESELSKABET

C. J. CHRISTENSENS PAPIRHANDEL

ESBJERG

J. ANDERSKOUW OG A. T. THOMSEN

RÅDGIV. INGENIØRER

ESBJERG

A/S WIGGO KONGSTAD

ESBJERG

ESBJERG BANK

AKTIESELSKAB

Debat i „Jødisk Ungdomsforening“	25
Frankrig	157
Fællesudvalget på Christiansborg	115
Kritik af nedskæringen	203
Løven om erstatningerne	127
Læges syn	107
Norge	153
Ratifikation	117
26 millioner fordeles	123
Stor interesse for at søge	145
10.000 søger	179
Udbetaling før jul	215
Udtalelse fra årsmødet i „Frihedskampens Veteraner“	27
Abent brev om symbolsk erstatning	49

FORENINGERNE

Allierede danske våbenfæller	60, 87, 119
Buchenwald-klubben. Generalforsamling	57
— Sammenkomst	216
Dachau-klubben. Forårsfest	57
— Generalforsamling	31, 57
— Manneaften	237
— Studiekreds	179, 189
— Ved Helligåndskirken	57, 87
Erhvervshæmmedes generalforsamling	189
„Frihedskampens Veteraner“s årsmøde	27
Gestapofangerne. Faneindvielse	179
— Fjerde maj	78
— Generalforsamling	31, 57
— Juleaften i Ryvangen	19
— Julefest	216
— Julen markeres i Aarhus	20
— Landsmøde	117
— Landsstævne	57
— Møde i Aarhus	155
— Norsk-dansk stævne	139
— På Rådhuspladsen 9. april	79
— Randers 10 års stiftelsesfest	57
— Repræsentantskabsmøde	237
— Rüttings foredrag	20
Grini-klubben 15 år	216
50'erne fra Porta	189
Hannover-Stöcken-kammeraterne	113
Modstandsbevægelsens Lands forbund. Årsmøde	31
„9. April“, Aarhus 15 år	27
Theresienstadt. Ofrene mindes	101
Udvalget af tidligere fanger og modstandsfolk. Møde	55, 199
Versen - Meppen - Dalum	215

FORFATTERLISTE

Axel, prins	63
Barfod, J. H.	171
Beermann, E.	31
Bohr, Niels	65
Borchsenius, Poul	225
Bostrøm, Astrid	70
Christoffersen, Henry	73
Dahl, Aage	143
Demith, Chr.	133
Dige, Thorkild	199
Eigenbroth, Niels A.	13, 164
Fosmark, Hans 171, 176, 186, 191, 205	171, 176, 186, 191, 205
Fosmark, Johs. 11, 23, 43, 81, 85, 99	11, 23, 43, 81, 85, 99
123, 145, 147, 166, 175, 183, 223, 229	123, 145, 147, 166, 175, 183, 223, 229
Fosmark, Nicoline	69, 178
Hatting, Jørgen	149
Pedersen, Helge	102, 137
Hald, A. Hjorth	120
Holst, Olav	35, 69
Holt, Paul	177, 195, 213
Jakobsen, Frode	51
Jespersen, Carl Joh.	80
Kari, Magda	124, 233
Kornbeck, Henning	7, 72
Kellermann, J.	75
Kring, Witte	71
Larsen, S. Julsgaard	163
Larssen, Olav	66
Lian, Erling O.	19
Montgomery of Alamein	64
Pedersen, Børge E.	215, 239
Pedersen, Helge	76
Prytz, R.	73
Radlich, Carl Aage	211
Rütting, Hans	15, 31, 39
Salvesen, Sylvia	35
Schwarz, Hans	87, 104
Seip, D. A.	219
Steen Hansen	53
Thomassen, Erik	27
Thomassen, Joan	70
Thygesen, Paul	49, 107
Wyller, Trygve	68

FORSIDER

Dachau — i dag	142
Danebrog over et frit Danmark	121
Dansk hilsen til Norge	21
Efteråret er over os	201
Forventningerne til det nye år	1
Juleforventninger	217
Krusaa. Bernadottestatuen afsløres	181
Marstal, Frihedskollegiet	161
Neuengammelejren i dag	41
Ohlsdorf — mindesmærket	97
Ryvangen	61

FRIHEDSKOLLEGIERNE

Marstal. — Indvielse	164
— Julegaver	37
Aarhus, ny efor	17

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Bestyrelsesmøder	117, 203
Festaftener for rejsedeltagerne	189
K. H. i Ryvangen 4. maj	78
Rejsbrev	124
Rejserne 1960	7, 39, 57, 72

KZ-LEJRENE

Dachau. Mindekapel	71
— Museum	157
— Sonemarch	153
Laak, Alex død	180
Mengele, læge, arresteret	157
Neuengamme. Bogen om	115
— 15-året for befrielsen	81
— Luftfoto	155
— 1938—1945	87, 104
— Stævne	102
Priester tror ikke på kz-lejrene	117
Sachsenhausen. 11 spørgsmål	213
— Mindelund	68
— Internationalt museum	235
Versen, rejse dertil	239

MINDEORD

Jensen, Søren	68
Nielsen, Otto	31

MÆRKEDAGE

Salvesen, Sylvia, 70 år	11
-------------------------------	----

PROCESSER

Dansker vidner i tysk proces	199
Erdmann, hvem kender?	178
Friedler, Martin (Dachau) dømt	157
Hipomand kræver 150.000 kr.	216
Klopfer, Gerhard. Tiltale?	197
Kolb-processen	17
Kolomeyoghettos ofre	155
Matthes, læge, livsvarig straf	37
Oberhäuser, læge, tabte sagen	239
Sawade, Heyde. — Euthanasi-programmet	35
— Medhjælper arresteret	157
— Oplysninger søges	178
— 20 professorer kendte hans identitet	17

REDAKTIONELT

Balance i billedet	99
Erstatningsdebat i folketinget	23
Neuengamme. Internationalt stævne forberedes	43

STIPENDIER

Femte-Maj-Fonden	180
------------------------	-----

Om solskinet

*Egang var solskinet simpelthen solskinet
gyldent og dejligt at ha.*

Nu er der kommet alverdens bekymring.

Den skal lisom først trækkes fra.

*Har jeg en bøn til magter, som vogter
vor jordiske vej, er det den:*

*at gi os det gamle, det gyldne og gældfri
letsindige solskin igen.*

KUMBEL

EEN VERDEN

INDRYKKET AF NOVO INDUSTRI A/S - KØBENHAVN N.